

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เรื่อง การระงับหนี้กู้ยืมเงินตามสัญญาประนีประนอมยอมความหรือคำพิพากษาศาล
ตามพระราชบัญญัติกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑

กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาได้มีหนังสือ ที่ กค ๕๑๐๕/๑๖๙๖ ลงวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความว่า ด้วยกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) จัดตั้งขึ้นเป็นหน่วยงานของรัฐ อยู่ในกำกับดูแลของกระทรวงการคลัง ตามพระราชบัญญัติกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ มีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษาในสังคม ด้วยการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นให้แก่แก่นักเรียน นักศึกษา ที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้น้อย เพื่อเป็นค่าเล่าเรียน ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา และค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการครองชีพระหว่างศึกษา (มาตรา ๕) อันเป็นการช่วยเหลือในลักษณะบริการของรัฐ ไม่ได้มุ่งหวังกำไรในเชิงพาณิชย์ ซึ่งตามกฎหมายได้กำหนดให้ผู้กู้ยืมเงินมีหน้าที่ต้องชำระหนี้คืนกองทุนฯ เมื่อพ้นกำหนด ๒ ปี นับแต่วันที่จบการศึกษาหรือเลิกการศึกษา (มาตรา ๕๒) โดยผู้กู้ยืมเงินจะต้องผ่อนชำระคืนเป็นเวลา ๑๕ ปี (ระเบียบคณะกรรมการกองทุนฯ ว่าด้วยการชำระหนี้เงินกู้ยืมคืนกองทุน) แต่หากผู้กู้ยืมเงินถึงแก่ความตาย พิกارหรือทุพพลภาพจนไม่สามารถประกอบกิจการได้ ให้หนี้ตามสัญญาเป็นอันระงับไป หรือคณะกรรมการกองทุนฯ อาจพิจารณาระงับการเรียกให้ชำระหนี้ตามสัญญาผู้กู้ยืมเงินก็ได้ (มาตรา ๕๖) และกรณีที่ผู้กู้ยืมเงินไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามเงื่อนไขที่กองทุนฯ กำหนด กองทุนฯ จะดำเนินการติดตามหนี้โดยจัดให้มีการทำสัญญาประนีประนอมยอมความ และฟ้องร้องดำเนินคดี กองทุนฯ จึงหารือว่า กรณีที่ผู้กู้ยืมเงินได้ทำสัญญาประนีประนอมยอมความหรือกรณีที่ผู้กู้ยืมเงินต้องคำพิพากษาในคดีที่ถูกฟ้องดังกล่าวถึงแก่ความตาย พิกارหรือทุพพลภาพจนไม่สามารถประกอบกิจการได้ กองทุนฯ สามารถระงับหนี้หรือพิจารณาระงับการเรียกให้ชำระหนี้ตามสัญญาประนีประนอมยอมความหรือตามคำพิพากษา โดยอาศัยมาตรา ๕๖ แห่งพระราชบัญญัติกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้หรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๘) ได้พิจารณาข้อหารือของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา โดยมีผู้แทนกระทรวงการคลัง (สำนักงานปลัดกระทรวง) และผู้แทนกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาเป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว มีความเห็นว่า มาตรา ๕๕^๑ (๒) แห่ง

ส่งพร้อมหนังสือ ที่ นร ๐๙๐๑/๐๘๙๘ ลงวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๕๒ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

^๑มาตรา ๕๕ ในกรณีดังต่อไปนี้ กองทุนอาจบอกเลิกสัญญาผู้กู้ยืมเงินและเรียกเงินกู้ยืมที่ผู้กู้ยืมเงินได้รับไปแล้วคืนทั้งหมดได้

พระราชบัญญัติกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๑ บัญญัติไว้ในกรณีที่ผู้กู้ยืมเงินไม่ปฏิบัติตามสัญญาหรือข้อตกลงที่ให้ไว้กับกองทุน กองทุนอาจบอกเลิกสัญญากู้ยืมเงินและเรียกเงินกู้ยืมที่ผู้กู้ยืมเงินได้รับไปแล้วคืนทั้งหมดได้ การบอกเลิกสัญญากู้ยืมเงินดังกล่าวมีผลทำให้ผู้กู้ยืมเงินต้องชำระหนี้ที่ค้างชำระทั้งหมดให้แก่กองทุน ตามปัญหาที่หาหรือมีประเด็นที่จะต้องพิจารณาว่า หากทั้งสองฝ่ายตกลงทำสัญญาประนีประนอมยอมความภายหลังจากที่กองทุนได้บอกเลิกสัญญากู้ยืมเงินแล้วหรือกองทุนใช้สิทธิเรียกร้องเงินกู้ยืมต่อศาลแล้ว ต่อมาผู้กู้ยืมเงินถึงแก่ความตาย พิจารณา หรือทพพลาพจนไม่สามารถประกอบกรงานได้ กองทุนจะอาศัยอำนาจตามมาตรา ๕๖^๒ แห่งพระราชบัญญัติกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๑ มาใช้บังคับเพื่อให้หนี้ตามสัญญากู้ยืมเงินเป็นอันระงับไปได้หรือไม่ เห็นว่า พระราชบัญญัติกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๑ มีเจตนารมณ์เพื่อแก้ไขปัญหาค่าหนี้ด้านการศึกษาในสังคมด้วยการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นให้แก่นักเรียน นักศึกษา ที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้น้อย โดยได้มีการวางระบบการให้กู้ยืมเงินและการชำระหนี้แตกต่างจากการให้กู้ยืมเงินและการกู้ยืมเงินในหนี้สามัญทั่วไป กล่าวคือ นักเรียนหรือนักศึกษาซึ่งมีสิทธิขอกู้ยืมเงินจากกองทุนต้องมีคุณสมบัติตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๕^๓ แห่งพระราชบัญญัติกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๑ ดังต่อไปนี้ (๑) เป็นผู้มิใช่สัญชาติไทย (๒) เป็นผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด (๓) มีคุณสมบัติอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด ทั้งนี้ การกำหนดตาม (๒) และ (๓) ต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรีก่อนจึงจะมีผลใช้บังคับ นอกจากนี้ มาตรา ๕๐^๔ แห่งพระราชบัญญัตินี้ยังบัญญัติห้ามมิให้คิดดอกเบี้ยหรือประโยชน์อื่นใดจากเงินที่กู้ยืมในระหว่างที่ผู้กู้ยืมเงินยังศึกษาอยู่ เป็นต้น จึงเห็นได้ว่า พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวมีเจตนารมณ์มุ่งคุ้มครองผู้กู้ยืมเงินซึ่งเป็นนักเรียนหรือนักศึกษาเป็นกรณีพิเศษ สิทธิที่นักเรียนหรือนักศึกษาจะได้รับความคุ้มครองในฐานะผู้กู้ยืมเงิน จึงเป็นสิทธิพิเศษเฉพาะบุคคลที่กฎหมาย

(๑) เมื่อปรากฏในภายหลังว่าผู้กู้ยืมเงินไม่มีสิทธิกู้ยืมเงิน หรือได้มีการแจ้งข้อความอันเป็นเท็จในสาระสำคัญ

(๒) ผู้กู้ยืมเงินไม่ปฏิบัติตามสัญญาหรือข้อตกลงที่ให้ไว้กับกองทุน

^๒มาตรา ๕๖ ในกรณีที่ผู้กู้ยืมเงินถึงแก่ความตาย ให้หนี้ตามสัญญากู้ยืมเงินเป็นอันระงับไป ในกรณีที่ผู้กู้ยืมเงินพิจารณาหรือทพพลาพจนไม่สามารถประกอบกรงานได้ ให้คณะกรรมการมีอำนาจพิจารณาระงับการเรียกให้ชำระหนี้ตามสัญญากู้ยืมเงินได้

^๓มาตรา ๔๕ นักเรียนหรือนักศึกษาซึ่งมีสิทธิขอกู้ยืมเงินจากกองทุนต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

(๑) เป็นผู้มิใช่สัญชาติไทย

(๒) เป็นผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด

(๓) มีคุณสมบัติอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

การกำหนดตาม (๒) และ (๓) ต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรีก่อนจึงจะมีผลใช้บังคับ

^๔มาตรา ๕๐ ห้ามมิให้คิดดอกเบี้ยหรือประโยชน์อื่นใดจากเงินที่กู้ยืมในระหว่างที่ผู้กู้ยืมเงินยังศึกษาอยู่

ประสงค์จะคุ้มครอง สัญญาประนีประนอมยอมความหรือข้อตกลงที่ทำขึ้นใหม่ในภายหลังระหว่าง กองทุนผู้ให้กู้ยืมเงินกับนักเรียนหรือนักศึกษาผู้กู้ยืมเงินเป็นสัญญาหรือข้อตกลงที่เกิดจากหนี้ ประธานเดิมคือหนี้กู้ยืมเงินตามพระราชบัญญัติดังกล่าว เนื่องจากหนี้ตามสัญญากู้ยืมเงินซึ่งเป็น หนี้ประธานยังไม่ระงับแม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงสัญญาระหว่างคู่กรณีก็ตาม ดังนั้น การที่กองทุน จะอาศัยอำนาจตามมาตรา ๕๖^๔ แห่งพระราชบัญญัติกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๑ พิจารณาให้ระงับหนี้หลังจากที่ได้ทำสัญญาประนีประนอมยอมความ จึงเป็นกรณีที่สามารถ กระทำได้ในทำนองเดียวกัน ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่ประสงค์จะให้หนี้ ตามสัญญากู้ยืมเงินซึ่งเป็นหนี้ประธานเป็นอันระงับเมื่อผู้กู้ยืมเงินถึงแก่ความตาย พิกار หรือ ทุพพลภาพจนไม่สามารถประกอบกิจการงานได้ โดยเจตนารมณ์ของกฎหมายย่อมหมายความว่า ด้วยว่า การระงับแห่งหนี้ด้วยเหตุตามมาตรา ๕๖ ย่อมเกิดขึ้นในกรณีที่กองทุนใช้สิทธิเรียกร้องเงิน กู้ยืมต่อศาล และต่อมาผู้กู้ยืมเงินซึ่งต้องคำพิพากษาในคดีที่ถูกฟ้องถึงแก่ความตาย พิกار หรือ ทุพพลภาพจนไม่สามารถประกอบกิจการงานได้เช่นเดียวกัน

(ลงชื่อ) พรทิพย์ จาละ

(คุณพรทิพย์ จาละ)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กันยายน ๒๕๕๒

^๔โปรดดูเชิงอรรถที่ ๒, ข้างต้น